

videti je bilo z omahovanja glave, da ga žalost premagava. Ko je prišel spod in so postavili mrliča na oder zgrudil se je cesar na kolena ter je nekoliko trenutkov omamljen britko jokal, — po kratkem pa se ohrabri, sklence roke, srčno moli, poljubi prt in se vrne od mrliča, pri odhodu na stopnice zadnjič oziraje se na dražega, tako rano zgubljenega edinega sina.

Ko se cesar vrne v cerkev nazaj, odšel je z njim vred kmalu ves dvor in z njim vred tudi polagoma vsi gostje — priče žalostne slovesnosti pri pogrebu prestolnika Rudolfa.

Drugi dan po pogrebu cesarjevičim razglasilo se je po Najvišjem povelji sledeče cesarsko pismo:

Njegovo c. in kr. apostolsko Veličanstvo je blagoizvolilo izdati naslednje najvišje ročno pismo:

Ljubi grof Taaffe!

Prava srčna potreba Mi je, še v dnevih najbridkejše žalosti neposredno obrniti Se do ljubljene Svojih narodov, da izrečem njim vsem za brezštevilne dokazne ganljive udanosti in ljubezni polne zvestobe, Svojo najpresrčnejšo, nikdar minljivo zahvalo. V ta namen Vam izročam v prilogi ta Moj nagovor; skrb Vaša bodi, provzročiti, da se namenu primerno razglasi.

Na Dunaji, dne 5. februarija 1889.

Franc Jožef I. r.

Taaffe I. r.

Svojim narodom!

Najhujši udarec, ki je mogel zadeti Moje očetovsko srce, nenadomestna izguba Mojega dragega jedinega sina, napolnil je Mene, Mojo vladarsko hišo in Moje zveste narode z najglobokejšo žalostjo.

V dno Svoje duše pretresen, ponižno klanjam Svojo glavo pred neizvednim sklepom previdnosti božje in milo prosim s Svojimi narodi vsemogočnega Boga, naj Mi podeli moči, da ne omagam v vestnem izpolnjevanju Svojih vladarskih dolžnostij, ampak, da tisti smer pred očmi, katerega nepremenjena stalnost je prej kakor slej za prihodnost zagotovljena, pogumno in zaupno vztrajam v neprestanem trudu za občno blaginjo in za ohranitev blagovitega miru.

Bilo Mi je v tolažbo, da Me je v teh dnevih največje dušne bridkosti, obdajalo vselej preskušeno srčno sočutje Mojih narodov in da sem prejel od vseh strani, iz vseh krogov, od blizu in od daleč, iz mest in s kmetov, najraznovrstnejše in najganjlivejše izjave tega sočutja.

S srčno zahvalnostjo čutim, kako vez vzajemne ljubezni in zvestobe, ki veže Mene in Mojo vladarsko hišo z vsemi narodi Moje monarhije, ob toliki nesreči, postaja le močnejša in trdnjša, in zatorej Mi je potreba v Svojem imeni in v imeni cesarice in kraljice, Svoje iskreno-ljubljene soproge, potem v imeni Svoje hudo potrte snehe, za vse te izjave ljubezni polnega sočutja ob Naši žalosti, zahvaliti Se iz polnega srca.

S to globoko čuteno zahvalo, prosim s svojimi zvestimi narodi, milostive pomoči božje za nadaljno

skupno delovanje z združenimi močmi na srečo domovine!

Na Dunaji, dne 5. februarija 1889.

Franc Jožef I. r.

Tako pač govori le cesar, ki v resnici po očetovsko ljubi svoje narode in k narodom, ki tudi njega ljubijo kot svojega dobrega očeta.

V četrtek dne 11. sprejel je cesar predsedništva obeh zbornic, katera sta imela nalogo primernim potom izreči cesarju milovanje obeh zbornic.

Izredno srčen bil je sprejem predsedništva zbornice poslancev: Solznimi očmi poslušal je cesar srčni nagovor predsednikov, odgovor cesarjev na izrečeno milovanje pa je bilo čez vse ljubo in je vredno, da se ohrani za bodoče čase. Odgovor katerega si je deputacija takoj po odstopu iz cesarjeve sobe zapisala, prečital je predsednik dr. Smolka v večerni javni seji istega dne in se glasi do besede tako:

„Vsi narodi Avstrije so Mi tem povodom toliko ljubezni in zvestobe, toliko pravega avstrijskega domoljubja, toliko udanosti do dinastije, povdarjam izrečno, do dinastije, izkazali, da Mi je to v Moji nesreči, poleg misli na Vsemogočnega, največje tolažilo. Ne glede na bridki udarec osode, izpolnjeval bom slej kakor prej zvesto in vestno vladarske dolžnosti. Kaj mi je bila v teh težkih dneh Moja preljubljena soproga-cesarica, tega Vam ne morem niti popisati, niti zadosti toplo izraziti. ne morem se zadosti zahvaliti Bogu, da mi je dal tako tovaršico za življenje. Le povejte to drugim; kolikor bolj bodete to razširili, tembolj Vam bom hvaležen.“

Naši dopisi.

Iz Železnikov, 5. febr. (O prežalostni smerti Njegove cesarske visokosti, prestolo-naslednika Rudolfa.) Pač resničen je stari pregovor: Za lepim vremenom pride nevihta, veselju sledi le prerado žalost. Komaj so namreč oddoneli po vsej obširnej Avstriji in tudi dalječ čez njene meje neštivilni glasovi veselja in radosti o redkem praznovanju 40letnega vladanja Njegovega cesarskega in kraljevega apost. Veličanstva, našega premilega, preljubljenega in najboljšega deželnega Očeta, Vladarja in Cesarja Franc Jožefa I., o nebrojnih veselicah, spominskih vstanovah, stavbah itd., katerim je bil ta zgodovinski dogodek v povod, že je napolnila serca vseh avstrijskih poaložnikov, naj si bivajo v prvi, najkrasnejši palači, noter doli do zadnje, revne in najbornejše kočice, neizrekljiva in nepopisljiva žalost o nepričakovani, veliko veliko prezgodni smerti obče-ljubljenega, vele-precenjenega in nadepolnega cesarjeviča prestolo-naslednika Rudolfa. Besede naslednih verstic, menimo, da so o tem prežalnem slučaju govorene o pravem in primernem času, ter naj služijo kolikor toliko vsaj v nekoliko srčno tolažbo vsem, ki jih bodo brali. —

Nenaravne smerti godile so se o vseh časih, žali da, ponavljajo se le vse prepogostno tudi še zdaj. Uzroki takim žalostinkam pa ostanejo pogostno ljudem prikriti, nerazumljivi; včasih jim pride zdravniška umetnost na sled, vselej pa morda celo tudi ona ne. L. 1869 šolal se je pisatelj teh verstic skoz 7 tednov na Dunajski Politehniko v gospodarstvenem kurzu. Za predavanje ukov poklicani so bili v ta kurz odlični strokovnjaki; med njimi bil je tudi jako nadarjeni gosp. Gustav Hayek, ki je podučeval v našem (II.) oddelku naravoslovje. Svoje uke vterjeval je pogostno z djanskimi dokazi, predmeti njegovih razlaganj podajali, smo si slušatelji večkrat drug drugemu iz roke v roko, da si je dotično stvar vsakikedo lahko blizu in natančno ogledal. Med drugim podala se nam je nekega dne v roke steklena posoda, v kateri se je nahajal v vinskem cvetu vtopljen dolgi, glisti enaki, blede rumenkasti červ. Gosp. docent opozoril nas je koj spričetka na pazno ogledovanje tega červa, in ko se mu prinese poslednjič na katedro, pravi n. pr.: „Čujte gospodje! červ, ki ste si ga ravnokar ogledali, najden je bil v možganah necega zemljišnega posestnika v Slavoniji. Ta človek bil je v naj krepkejših letih možko dôbe; nahajal se v srečnih in vgodnih materialnih razmerah; bil je oženjen, živil je s svojo ženo in otroci v lepem miru in slogi; z eno besedo: na videz prav nič ni manjkalo njegovej sreči. Pa, — kaj se zgodi? brez vsega najmanjšega povoda in uzroka najdejo ga necega jutra mertvega; vzela si je bil sam življenje in se obesil Nihče si ni mogel tolmačiti, kaj da bi ga bilo gnalo k samomoru. A sodnijsko raztelesovanje mertveca pojasnilo je žalosten dogodek; glejte, gospodje! „djal je gosp. docent,“ v možganah njegovih najdili so červa, katerega ste si ravno ogledali. Kako se je ta golazen zaplodila v njegovi glavi, ostane naravska tajnost, brezdvomno pa je, da edino le to mu je omračilo duha in gnalo ga v prezgodno, zoper natorno smert.“ —

Kolikokrat sem od taistega časa čul o kaki taki žalostinki, vselej mi je prišel v spomin ravnokar omenjeni červ, in vselej sem si mislil: Bog ve, ki tiči pravi uzrok tacim tužnim primerljajim in omračenju duha. Vsaki kristjan pa že iz stališča vere pomiluje take žalne slučaje, ter prosi od vsemogočnega Vladarja nad zvezdami, milosti za vse one, ki po tacem potu prestopijo iz časnosti v večnost. Da bo na milijone tacih vročih prošenj in želja puhtelo tudi iz serc vseh užaleni avstrijskih podložnikov prot nebu za dušni mir in pokoj vmerloga cesarjeviča prestolo-naslednika Rudolfa, nad tem ni prav nobenega dvoma. Že danes, v dan cesarjevičevega pogreba, ko je bilo vsem šolam naše dežele veleevano, naj se njihova mladina vdeleži, ako je le moč, mertvaške božje službe, se je to gotovo obilno zgodilo. Tudi tukajšna mladina se je vsled tega ukaza zbrala prot 8. uri v šoli, nad katere vhodam je iz strešne line razobešena bila 3 metre dolga črna zastava. Učne dvorane sprednja stena kazala je užaleni mladini sprelepo in dragoceno dopersno podobo vmerlega cesarjeviča, obdano ob straneh z černo tančico in černema zastavama z belimi

križi. Ob levej roki pripet je bil dalje na steno gerb avstrijski, ob desnej pa oni vojvodine Kranjske, verh obeh pa so bile simetrično vravnane olepšave iz černe tančice v znamenje, da danes ste si zavile v černo svoji glavi žalujoči: Avstrija in Kranjska. Ob 8. uri šla je mladina paroma z zastavo, povito v černo polikano platno, in verh tega še ogernjeno v plapujočo černo tančico v cerkev k mertvaški Božji službi, katero so služili č. g. župnik in katehet J. M. — Po skončanem sv. obredu povernila se je mladina v enakem redu zopet nazaj v šolo, kjer je po primernem ogovoru opravila še enkrat vsкупno svojo otroško molitev za večni mir in pokoj visokorodnega cesarskega pokojnika, kakor tudi za tolažbo prežalostnih cesarskih starišev, soproge-vdove in vse užalene rodbine preslavne Avstrijsko-Lotrinške dinastije. L.

Iz Postojine 6. februvarija. — Kako čudni res so sklepi previdnosti božje! S kolikim veseljem, s kakimi nädami veselili smo se vsi Avstrijci ljubljenege cesarjeviča Rudolfa radi njegovih izrednih nadarjenosti, pobožnosti, marljivosti in ljudomilosti, ker smo vedeli, da bode vreden naslednik svojéga dobrotnege očeta: ali človek obrača, Bog oberne. V najlepših, cvetočih letih vzela nam ga je nezapopadljiva modrost božja in vse naše sladke nade zginile so nepričakovano liki skrasno cvetočemu drevesu, ki ga je podrl ljuti vihar ter za vselej uničil cvetje in sad njegov. In kolikokrat se pripeti v tej solzni dolini, da nam Bog taisto, kar naj bolj ljubimo, kar nam napravlja največje veselje in radost, nepričakovano za vselej vzeme, poskušaji nas, če smo zadovoljni tudi britkosti in žalosti voljno prenašati. Udati se moramo volji njegovi ter voljno prenašati izvršitev njegovih modrih sklepov. Upati smemo, da bode Bog za ta hud udarec, kojega je prizadejal visoki cesarski rodbini, staroslavnemu rodu habsburškemu, in vsim nam zvestim in udanim podložnikom, ki grenke solze točimo na prezgodnjem grobu nepozabnega Rudolfa, on bode tudi znal cesarski obitelji, zapuščeni vdovi in nam vsim dati zdravil in leka za skelečorano.

Uže v sredo 30. jan. proti večeru raznesla se je po Postojini srce pretresujoča vest o smrti Njegove Visokosti, koje na prvi hip niti verjeti nismo mogli. Bojazen našo nam je pa drugi dan ob 9. uri dopoludne žalostno potrjeval votlo doneči glas velikega zvona iz stolpa Postojinske župnijske cerkve. V šoli molili smo z otroci za dušo visocega mrliča. Koliko ljubezni imela je uže šolska mladina do cesarjeviča Rudolfa, pričale so britke solze, ki so tekle med molitvijo nedolžnim otročičkom po nežnih obrazih. Pri nas zvonilo je z vsemi zvonovi visokemu mrliču tri dni opoludne in zvečer. Na c. kr. uradnih poslopih razobesile so se črne zastave in na Soviči pa cesarska in deželna, na polovici droga. Čitalnica naša izrazila je pismeno najiskrinejše sočetje c. kr. okr. glavarstvu ter preložila veselico, ki bi se imela vršiti 2. februvarja na korist M. Viharja spomenika, na nedoločen čas. Tudi Posto-

jinski občinski zastop, razna druga društva in korporacije izrazile so svoje sožalje okr. glavarstvu.

Mnogo mrogo res smo zgubili z preblagim prestolonaslednikom a silno veljko nam je pa Bog še pustil v našem prevzvišenem vladarju Franu Jožefu I. kojega naj Večui Oče tolači in ohrani še mnogo mnogo let na staroslavnemu habsburškem prestolu zdravega in krepkega v blagor in srečo ljubljene Avstrije! —mn—

Iz Ljubljane. — Smrt cesarjevičeva zbudila je tudi med slovenskim svetom, po vsih slovenskih pokrajinah posebno zato tolike bridkosti, žalosti in milovanja, ker je nastopila tako nepričakovana, ker je bil način smrti toliko žalosten, vso to žalost pa je povekšala in z bridkostjo navdala ljubezen do cesarja in skrb za njegovo zdravje. Žalovanje pa je po unanje izraževal vsak kraj po svoje, po svojem menenji prosto tudi vsaka oseba. Nekateri zastopi, oblastva, nekatere osebe kazale so svoje žalovanje z razobešenimi črnimi zastavami, nekateri z zvonjenjem, brale in pele so se maše in izrekoma je v cerkvi, doma veliko molilo naše pobožno slovensko ljudstvo. V Ljubljani bilo je razobešenih veliko črnih zastav tako, da je vsakdo tudi unanjih znamenj žalovanja vidil dosti, na dan pogreba zvonilo je po vsih cerkvah, v petek po pogrebu pel je prevzvišeni gospod knezoškof v stolni cerkvi slovesno črno mašo; v nedeljo potem pa so se maševale v enak namen maše po vsi deželi. Globoko pa moramo obžalovati pri ti priliki, od neke strani sproženo in gojeno hujskanje proti višji duhovski osebi, katera ni razobesila črne zastave. Kot posledica takega hujskanja pokazali so se takoj izgrede: pobijanje oken, onesnaženje hiše, samo take reči, ki skrunijo čast Ljubljane in konečno padajo nazaj na narod, iz čegar srede prihajajo. — To delo bilo je delo za naše nasprotnike, „N. Fr. Pr.“, graška „Tagespost“ in vsi drugi taki domači in ilostranski časniki padli so hlastno po teh v tem žalostnoresnem času zelo neprimernim dogodbam. Po takem za grdenje domače naše dežele namenjenem blatu segal, je nekda le „Tagblatt“ in njegovi pristaši!

— Na rakvi cesarjevičevi položenih je bilo 835 vencev, izključno krasnih in večinoma velikanskih vencev. Med temi venci bil je tudi oni Kranjske dežele, katerega je deželni odbor naročil, preskrbel pa državni poslanec, prevzvišeni gospod grof Hohenwart.

— Gospod deželni predsednik baron Winkler vdeležil se je z deželnim glavarjem vred pogrebne slovesnosti na Dunaji, vrnil se je minuli četrtek v Ljubljano in je bil v petek pri črni maši za cesarjeviča v škofijski stolni cerkvi.

— Namestilna volitev v državni zbor v volilnem okraju mariborskem na mesto odstopivšega Ausserer-ja, vršila se bode dne 24. marca. Kakor se čuje, je izvolitev nemškega liberalca nedvomljiva, a vendar bi bilo napačno, ne postaviti konservativno slovenskega kandidata.

— Sokolski dom v Ljubljani za čegar zgradbo je rodoljub g. Gorup posodil 30,000 gl., ima se graditi po načrtu deželnega inženirja Hrasky-a. V ta namen naberajo se prostovoljni doneski. — Kolikor se spominjamo, imel je „Narodni dom“ v Ljubljani od prvega začetka namen, vsa narodna društva združiti v svojih prostorih. Z zgradbo posebnega sokolskega doma, odpade glavni del namena narodnega doma, kar sicer po eni strani olajšava zgradbo takega poslopja, v obče pa vendar kaže napako drobljenja naših denarnih sil. — Na to temeljno napako opozarjati štejejo, si v svojo časnikarsko dolžnost.

— Gospod Franc Kutnar, sodniški svetovalec z Gospiča, je kakor smo čitali v domačih listih, v bolnici dunajski. — O tem našem rojaku piše nam sošolec njegov z Dunaja: Zvedil sem iz časnikov, da se je prišel sošolec moj Kutnar na Dunaj, da je ostal v gostilni pri „Rudečem petelinu“ na Landstrasi ter da so ga od tod odvedli v bolnico, ker se je kazal na umu bolnega. Pozvedavam in zvem, da je v veliki Alcerski bolnici na oddelku profesor Majnert-a, III dvorišče, stopnice 23. št. 67. na oddelku za plačujoče bolnike na čutnicah. Poiščem ga tam minuli ponedeljek večer krog 1/26 ure v družbi slovenskega vseučilišnika zdravniškega. V mali sobi z enim oknom in dvema posteljama, bilo je že temno in še le ko se je donesla luč, vidim, da je pri oknu postavljena postelja prazna, v postelji tik vhoda pa je ležal bolnik z očali, katerega nagovorim za rojaka Kutnarja. Ta odgovarja slovensko z hrvatskim naglašanjem, da me ne pozna, ko se mu imenujem, pač sprevidi, da sim stari znanec njegov, vendar pa trdi, da bi me na ulici ne bil spoznal, ker sim postal mnogo bolj jak kakor sim bil pred leti. Videla sva se namreč v teku zadnjih 25 let samo enkrat in to leta 1877 v Ljubljani. Prašal sim ga kaj mu je, na kar odgovori, da ga bole noge, da težko hodi, in da mu je sekcijski načelnik za pravosodje v Zagrebu svetoval, poprašati zdravnike dunajske za svet ter mu v ta namen dovolil dva mesečni dopust. — V daljnem razgovoru pove mi, da dopolni o kresu svojih 25 službenih let, da je ostal neoženjen, sedaj star 52 let, in da ga prestavijo, ako se ozdravi, bližje Zagreba, ker ima v oddaljenem gorskem Gospiču 8 ur do železniške postaje Ogulin. Jesti sme, kar mu drago, piti pa samo izvrstno dunajsko v o d o. — Govorila sva krog pol ure tudi o prejšnjih časih, pa ni je izrekel besede, iz katere bi se dalo sklepati na umobolnost. Potrdil pa je sam, da je bolan, to da ni si bil svest, da postane gotovo še sposoben za službovanje. Sošolce bolnikove znajo zanimati te vesti, ker govore za ozdravljivost bolnikovo.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Po minulem tednu nesreče in žalosti nastopili so zopet dnevi ojačenja in delovanja. Prehod iz žalovanja k delu, posredovale so ljube oče-